

Niðurstöður skýrsluhaldsársins hjá mjólkurframleiðendum 2018

Guðmundur Jóhannesson
ábyrgðarmaður í
nautgripaækt
mundi@rml.is

Sigurður Kristjánsson
skýrsluhald og
prófarkalestur
sk@rml.is

Niðurstöður skýrsluhaldsársins í mjólkurframleiðslunni 2018 hafa verið reiknaðar og birtar á vef Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins, www.rml.is. Hér verður farið yfir helstu tölur úr uppgjörunni.

Á árinu 2017 tók gildi sú breyting að afurðaskýrsluhald er nú skilyrði fyrir greiðslum samkvæmt samningi um starfsskilyrði í nautgripaækt. Þetta þýðir að skýrsluhald er í raun og veru skylda fyrir alla framleiðendur mjólkur og nautakjöts, í það minnsta ætli menn að halda gripa- og beingreiðslum. Vegna þessa er þátttaka í skýrsluhaldi hérlandis um 100% sem mun vera einsdæmi eftir því sem næst verður komist.

Þeir framleiðendur sem skiluðu einhverjum, en þó mismiklum upplýsingum um afurðir kúa sinna á nýliðnu ári voru 569 en á árinu 2017 voru þeir 581. Niðurstöðurnar eru þær helstar að 26.207,7 árskýr skiluðu 6.275 kg nyt að meðaltali. Það er afurðaaugning um 116 kg frá árinu 2017 en þá skilaði 26.352,1 árskýr meðalnyt upp á 6.159 kg. Jafnframt eru þetta mestu meðalafurðir frá upphafi vega og þriðja árið í röð sem þær ná yfir

6.000 kg eftir ársku. Umreiknaðar í orkuleiðréttu mjólk (OLM) eru meðalafurðir síðasta árs 6.516 kg/ársku.

Meðalbústærð reiknaðist 47,1 árskýr á árinu 2018 en sambærileg tala var 45,4 árið á undan. Meðalbústærð reiknuð í skýrslufærðum kúm var nú 63,0 kúr en 2017 reiknuðust þær 60,9. Samtals voru skýrslufærðar kúr ársins 35.823 talsins.

Breytingar á framsetningu niðurstaðna

Á árinu 2018 var framsetningu á mánaðarlegum niðurstöðum skýrsluhaldsins breytt. Uppgjörssvæði voru stækkuð og látin fylgja kjördæmunum að mestu í stað birtingar á sýslugrunni áður. Þetta var meðal annars gert til þess að gera meðaltöl marktakari en vegna fækkunar stóðu sums staðar orðið æði fá bú bak við meðaltöl í hverri sýslu. Þá var farið að birta mun fleiri lykiltölur en áður sem lúta þá að fleiri þáttum en einungis fjölda gripa og afurðum. Má þar nefna tölur er taka til frjósemi, heilsufars og endingar.

Mestar meðalafurðir á Austurlandi

Svæðaskipting er nú gjörbreytt eins og áður hefur komið fram. Á árinu voru mestar meðalafurðir á Austurlandi, 6.649 kg, og síðan kemur Norðurland eystra með 6.481 kg.

Stærst eru búin að meðaltali á Austurlandi, 49,7 árskýr, en

Mestar afurðir eftir ársku eftir landshlutum

Uppgjörssvæði	Bú - árslok 2018	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/ársku
Vesturland	370179 Hraunháls	Guðlaug og Eyberg	26,6	8.452
Vestfirðir	460128 Hvammur	Ólöf og Valgeir	46,1	8.187
Norðurland vestra	560112 Brúsastaðir	Brúsi ehf	52,1	8.461
Norðurland eystra	650231 Hóll	Karl Ingi og Erla Hrönn	49,0	8.902
Austurland	761412 Núpur	Björgvin Rúnar Gunnarsson	105,3	7.730
Suðurland	870909 Skáldabúðir	Gunnbjörn ehf	60,4	8.223

Nythæstu kúrnar 2018

Kúr	Faðir	Árs-afurðir	Prót-ein	Fita	Bú
1035 Randafuga	0620 Boli	13.947	3,13	4,17	871065 Birtingaholt 4
1038	05028 Vindill	13.736	3,24	4,53	860315 Hólmur
1639001-0848	11021 Otur	13.678	3,16	3,69	770190 Flatey
482	06022 Kambur	13.521	3,41	3,94	660220 Syðri-Grund
1945 Drottning	1780	13.481	3,46	4,13	871078 Birtingaholt 1
0756 Krissa	06010 Baldi	13.142	3,26	3,97	560112 Brúsastaðir
1526461-2113	06019 Logi	13.018	3,53	4,25	651014 Hranastaðir
0643 Rúna	12004 Tárus	12.897	3,22	4,03	650231 Hóll
0278 Lóa	04041 Stíll	12.895	3,40	3,79	550178 Bakki
765	02003 Lykill	12.707	3,59	3,78	651005 Espihóll
1639001-0895	767	12.609	3,42	3,99	770190 Flatey
1639001-0821	668	12.598	3,15	3,99	770190 Flatey
617	11011 Stólpi	12.445	3,23	4,35	460128 Hvammur
0972 Perla	05043 Birtingur	12.386	3,44	4,50	860315 Hólmur
1377801-0653	05001 Stöðull	12.211	3,17	3,83	380184 Lyngbrekka
0573 Sól	07046 Toppur	12.205	3,41	3,78	350802 Ásgarður

Bú þar sem meðalnyt var yfir 8.000 kg/ársku

Bú - árslok 2018	Skýrsluhaldarar	Fjöldi árskúa	Afurðir kg/ársku
650231 Hóll	Karl Ingi og Erla Hrönn	49,0	8.902
560112 Brúsastaðir	Brúsi ehf	52,1	8.461
370179 Hraunháls	Guðlaug og Eyberg	26,6	8.452
350513 Hvanneyri	Hvanneyrarbúð ehf.	72,2	8.289
660220 Syðri-Grund	Félagsbúíð Syðri-Grund	50,4	8.237
870909 Skáldabúðir	Gunnbjörn ehf	60,4	8.223
860315 Hólmur	Garðar Guðmundsson	62,0	8.192
460128 Hvammur	Ólöf og Valgeir	46,1	8.187
870840 Reykjahlíð	Búkostir ehf.	73,2	8.166
650926 Moldhaugar	Próstur Þorsteinsson, Moldhaugum	64,1	8.144
651005 Espihóll	Félagsbúíð Espihóli	63,7	8.133
660519 Stóru-Tjarnir	Stóru-Tjarnir ehf	54,5	8.055
650238 Grund	Friðrik Þórarinnsson	52,9	8.042
871058 Hrepphólar	Ólafur Stefánsson	62,8	8.003

Uppgjör fyrir tímabilið	Vesturland	Vestfirðir	Norðurland vestra	Norðurland eystra	Austurland	Suðurland	Landið allt
Fjöldi búa alls	86	18	92	130	29	203	558
Fjöldi búa með skil	86	18	92	128	29	203	556
Fjöldi kúa alls	3.805	687	4.195	6.302	1.440	10.118	26.547
Meðalbústærð, kúr	44,2	38,2	45,6	49,2	49,7	49,8	47,7
Fjöldi árskúa	3.775,7	709,9	4.136,2	6.191,3	1.440,3	9.954,4	26.207,7
Meðalbústærð, árskýr	43,9	39,4	45,0	48,4	49,7	49,0	47,1
Fjöldi 1. kálfs kúa	1.349	227	1.528	2.517	480	3.922	10.023
Fjöldi kvigna eldri en 24 mána	622	187	669	845	248	1.831	4.402
Endurnýjunarhlutfall	35,5	33,0	36,4	39,6	33,3	38,8	37,7
Hlutfall kúa með förgunarástæðu	100,0	100,0	100,1	100,2	100,0	100,2	100,1
Mjólkurframleiðsla síð. 12 mán.							
Meðalbústærð, innlögð mjólk	237.305	196.563	264.396	298.110	305.724	282.273	274.340
Mjólk/ársku	5.989	5.606	6.368	6.481	6.649	6.208	6.275
Fita kg	254	236	273	276	280	264	267
Fita %	4,25	4,21	4,28	4,27	4,21	4,25	4,26
Protein kg	201	190	217	221	225	209	212
Protein %	3,35	3,38	3,40	3,42	3,38	3,36	3,38
Kg OLM/ársku	6.200	5.794	6.644	6.757	6.868	6.434	6.516
Mjólkurnýting	90	89	92	93	93	92	92
Frumtala (reiknuð)	273	273	288	247	258	269	267
Mjólkandi kúr							
Dagsnyt/kú	15	14	16	16	18	16	16
Dagsnyt OLM/kú	15	15	17	17	18	16	17
Kjötrframleiðsla síð. 12 mán.							
Kúr							
Hlutfall með slátturgögn	87,4	85,3	84,9	85,4	84,9	88,8	86,9
Flokkun	2,51	2,65	2,75	2,59	2,50	2,64	2,62
Dagar frá burði við förgun	227,4	271,8	258,7	217,3	227,2	226,9	230,4
Meðalþungi, kg	193,6	196,0	203,5	198,5	199,1	197,2	198,0
Heilsufar síð. 12 mán.							
Hlutfall með sjúkdómsskráningu	16,8	10,5	16,9	52,8	41,0	18,2	27,2
Kúr							
Fjöldi sjúkdómstífila á ársku	0,23	0,14	0,23	0,77	0,57	0,26	0,39
Júgurmeðhöndlanir á ársku	0,06	0,03	0,09	0,11	0,12	0,09	0,09
Geldstöðumeðhöndlanir á ársku	0,02	0,00	0,01	0,02	0,03	0,02	0,02
Bráðdeuð/slys á ársku	1,09	1,13	1,52	1,57	0,83	1,62	1,46
Kálfr							
Hlutf. dauðra og dauðf. við 1. burð	28,2	21,6	27,8	27,1	24,0	27,3	27,1
Hlutf. dauðra og dauðf. aðrir burðir	9,0	7,2	9,3	8,7	8,2	9,4	9,0
Hlutf. dauðra á 1-180 daga	10,0	5,6	6,8	6,8	5,7	13,0	9,5
Frjósemi síð. 12 mán.							
Dagar frá burði til 1. sæðingar	68,6	71,2	68,0	66,4	61,3	64,5	66,1
Meðaltalur við 1. burð	27,9	29,0	27,2	27,4	28,5	28,0	27,8
Hlutfall kálfa undan sæðingantum	71,8	64,5	70,7	68,7	69,8	70,8	70,2
Ending							
Kúr							
Meðaltalur við förgun, dagar	1.891,3	1.893,8	1.957,5	1.873,4	1.971,4	1.884,4	1.897,9
Meðalfjöldi burða við förgun	3,00	2,75	3,13	3,00	3,09	2,98	3,01
Meðalvafurðir fargaðra kúa	15.732,7	13.196,8	18.525,8	16.877,2	17.376,3	15.941,4	16.511,9
Annað							
Ný bú í skýrsluhaldi síð. mánuð	0	0	0	0	0	0	0
Bú sem hættu í síð. mánuði	0	0	0	0	0	0	0

næststærst eru þau á Suðurlandi, 49,0 árskýr.

Meðalbúíð aldrei stærra

Meðalbúíð stækkaði milli ára enda jókst innlegg mjólkur milli ára og innleggjendum fækkaði heldur. Meðalinnlegg á bú með innlegg allt árið nam 274.340 lítrum samanborið við 262.961 lítra á árinu 2017. Þetta er aukning upp á rúm 4%. Á sama tíma fækkaði innleggjendum mjólkur um þrettán og voru kúabú í framleiðslu 556 talsins nú um áramótin 2018/19.

Mestar meðalafurðir á Hóli í Svarfaðardal 2018 – en metið á Brúsastöðum stendur

Mest meðalnyt eftir ársku á nýliðnu ári, 2018, var á bú þeirra Karls Inga og Erlu Hranar á Hóli í Svarfaðardal en búíð stóð annað í röð afurðahæstu búa árið áður. Afurðir kúnna á Hóli voru að meðaltali 8.902 kg/ársku og fóru nærri tveggja ára gömlu Íslandsmeti kúnna á Brúsastöðum í Vatnsdal sem er 8.990 kg. Brúsastaðir í Vatnsdal er einmitt það bú sem skipar annað sæti listans að þessu sinni með 8.461 kg/ársku en hafði vermt efsta sætið árið áður auk árána 2013, 2014 og 2016.

Þriðja í röðinni við uppgjörið nú var bú Guðlaugar og Jóhannesar Eybergs á Hraunháls í Helgafellssveit á norðanverðu Snæfellsnesi en þar var meðalnyt árskúnna 8.452 kg. Í fjórða sæti var Hvanneyrarbúíð ehf. á Hvanneyri í Andakíl í Borgarfirði þar sem meðalafurðir árskúnna voru 8.289

Mest meðalnyt eftir ársku á nýliðnu ári, 2018, var á bú þeirra Karls Inga og Erlu Hranar á Hóli í Svarfaðardal. Mynd / HKR.

Nythæsta kúrinn 2018, Randafuga 1035 í Birtingaholti 4 í Hrunamannahreppi. Hér er Randafuga með kvigukálfi sem hún var að bera og hefur fengið nafnið Húsfluga. Þetta er fimmti kálfurinn hennar. Mynd / Sigurður Ágústsson í Birtingaholti.

kg og fimmta búíð var Félagsbúíð á Syðri-Grund í Grýtubakkahreppi með 8.237 kg eftir ársku. Sjötta í röðinni var bú Gunnbjarnar ehf.

í Gnúpverjahreppi hinum forna eða Eystrihreppi eins og hann var áður nefndur og er jafnvel enn meðal staðkunnugra og þeirra er á

Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins

svæðinu búa. Meðalnytin þar var 8.223 kg eftir ársku. Þessum búum til viðbótar náðu átta bú yfir 8.000 kg meðalafurðum eftir ársku eins og sjá má í meðfylgjandi töflu og hefur fjöldi svo afurðahárra búa aðeins einu sinni verið meiri, árið 2017 þegar þau voru 15.

Randafluga 1035 í Birtingaholti
4 mjólkaði mest

Nythæsta kýrin á landinu árið 2018 var Randafluga 1035 í Birtingaholti 4 í Hrunamannahreppi, undan Bola 620 Kastalasyri 07003, en hún mjólkaði 13.497 kg með 4,17% fitu og 3,13% próteini. Burðartími Randaflugu féll mjög vel að almanaksárinu en hún bar sínum fjórða kálfi 3. janúar 2018. Randafluga fór hæst í 55,1 kg dagsnyt á nýliðnu ári en var komin í geldstöðu í desember s.l. Hún sýndi strax á sínu fyrsta mjólkurskeiði mikla afurðagetu er hún fór í 30 kg dagsnyt og náði mjaltaskeiðsafurðum upp á 9.344 kg. Skráðar æviafurðir hennar á fjórum mjaltaskeiðum voru 44.998 kg um síðustu áramót. Randafluga stendur þegar þetta er skrifað með 113 í kynbótamat, þar af 132 fyrir afurðir og á nautastöðinni á Hesti sinnir nú rétt um árgamall sonur hennar og Úranusar 10081, Humall 18001, því hlutverki sínu að gefa sæði til kynbóta á íslenska kúastofninum.

Önnur í röðinni árið 2018 var kýr nr. 1038 í Hólmi í Austur-Landeyjum, undan Vindli 05028, en hún mjólkaði 13.736 kg með 4,53% fitu og 3,24% próteini. Þessi kýr bar öðrum kálfi sínum 17. desember 2017 og fór hæst í 48,1 kg dagsnyt á árinu 2018. Skráðar æviafurðir hennar eru 22.112 kg. Þriðja nythæsta kýrin var kýr nr. 848 í Flatey í Hornafirði, undan Otri 11021, en nyt hennar á árinu var 13.678 kg með 3,69% fitu og 3,16% próteini. Hún bar sínum þriðja kálfi 23. nóvember 2017, fór hæst í 48,1 kg dagsnyt og skráðar æviafurðir hennar eru 23.559 kg. Fjórða nythæsta kýrin var kýr nr. 482 á Syðri-Grund í Grýtubakkahreppi, dóttir Kambs 06022, en hún mjólkaði 13.521 kg með 3,94% fitu og 3,41%

Á bænum Tjörn á Skaga er kýrin Braut 112 sem státaði um síðustu áramót af mestu æviafurðum íslenskra kúa sem þá voru á lífi, eða 98.955 kg. Mynd / HKR.

Brúsastaðir í Vatnsdal sem eru í eigu Gróu Margrétar Lárusdóttur og Sigurðar Ólafssonar voru í öðru sæti yfir nythæstu búin 2018. Tveggja ára gamalt met með 8.990 kg að meðaltali eftir ársku stendur enn óhaggað. Mynd / HKR.

próteini. Hún bar þriðja sinni og þá tvíkelfingum á Þorláksmessudag 2017, fór hæst í 43,5 kg dagsnyt á árinu 2018 og skráðar æviafurðir eru 29.221 kg. Fimmta í röðinni var Drottning 1945 í Birtingaholti 1 í Hrunamannahreppi, dóttir 1780, sonar Kola 06003. Drottning bar öðrum kálfi sínum 16. desember 2017 og fór hæst í 50,5 kg dagsnyt á mjólkurskeiðinu en hún skilaði 13.481 kg á árinu með 4,13% fitu og 3,46% prótein. Skráðar æviafurðir Drottningar eru 23.737 kg.

Alls skilaði 91 kýr afurðum yfir 11.000 kg og þar af 16 yfir 12.000 kg. Árið 2017 náðu 77 kýr nyt yfir 11.000 kg.

Braut 112 á Tjörn á Skaga
við 100 tonna múrinn

Af þeim kúm sem eru á lífi í dag státar nú Braut 112 á Tjörn á Skaga, dóttir

Stígs 97010, af mestum æviafurðum. Um áramótin hafði hún mjólkað 98.955 kg þannig að óðfluga styttest í 100 tonnin en við sjáum gjarnan í erlendum nautgripæræktartímaritum kýr sem ná 100 tonna æviafurðum heiðraðar. Rétt er að hafa í huga að þar er oftan ekki um að ræða Holstein-kýr sem mjólka mun meira að meðaltali en íslenskar kýr. Það er því mikið afrek hjá kúm af kyni þar sem meðalafurðir eru ríflega 6.000 kg á ári að ná 100 tonna æviafurðum. Braut 112 er fædd 12. september 2005 og átti sinn fyrsta kálf 23. október 2007 en alls hefur hún borið 10 sinnum að meðtöldum tveimur fösturlátum. Þrátt fyrir þau áföll er Braut nú búin að mjólka 98.955 kg mjólkur eins og áður sagði. Mestum afurðum á einu almanaksári náði hún 2011, 10.961 kg, en á árinu 2017 hjó hún nærri því er hún mjólkaði 10.699 kg. Mestum afurðum á einu

mjólkurskeiði, í það minnsta hingað til, hefur hún náð á yfirstandandi mjólkurskeiði, 18.354 kg um síðustu áramót. Þetta mjólkurskeið er orðið langt en hún bar síðast 7. febrúar 2017. Endist henni aldur og heilsa verður það enn lengra. Hún var hins vegar enn að og við mælingu í desember var Braut í 23 kg dagsnyt. Hún á því góða möguleika á að rjúfa 100 tonna múrinn á allra næstu misserum.

Næst Braut 112 stendur Jana 432 á Ölkeldu 2 í Staðarsveit á Snæfellsnesi en hún hafði um síðustu áramót mjólkað 95.069 kg. Þessi kýr er fædd 8. mars 2005, bar fyrsta kálfi 18. september 2007 og hefur borið nú sinnum til viðbótar, nú síðast 28. desember 2017. Hún er með fangi og væntanlegur burðardagur er þann 2. Júlí í sumar. Jana hefur verið farsæl kýr en mestum afurðum á einu ári, allavega hingað til, náði hún 2103 er hún mjólkaði 10.372 kg. Mestum mjaltaskeiðsafurðum náði hún á sínu sjötta mjaltaskeiði eða 11.614 kg. Á yfirstandandi mjaltaskeiði hefur hún mjólkað 10.314 kg þannig að líklega verður það hennar afurðamesta en hún var í 18 kg dagsnyt við mælingu í desember s.l. Rétt er að taka fram

að Jana hefur skilað reyndu nauti til notkunar en Öllari 11066 var sonur hennar og Ófeigs 02016.

Núverandi Íslandsmet í æviafurðum á Mókolla 230, dóttir Snarfara 93018, á Kirkjulæk 2 í Fljótshlíð, 117.635 kg.

Á síðastliðnu ári var ein þeirra kúa sem telja má til afrekskúa í íslenska kúastofninum fellð eftir langa og farsæla ævi. Vorkoma 534 í Garði í Eyjafirði var fædd á Torfufelli í Eyjafirði 7. maí 2004, dóttir Prakkara 96007, en flutti aðsetur sitt að Garði strax að lokinni mjólkurföðrun eða við þriggja mánaða aldur. Hún var fellð í ágúst s.l. Fyrsta kálfi bar hún 24. september 2006 og hún bar 11. og síðasta sinni 30. apríl 2018. Vorkoma náði að mjólka 96.215 kg á æviskeiði sínu en mestum afurðum á einu almanaksári náði hún 2014 þegar hún mjólkaði 9.523 kg. Afurðamesta mjólkurskeið hennar var það þriðja þegar hún mjólkaði 11.332 kg.

Mjólkurframleiðendum öllum, en ekki síst ábúendum á Hóli í Svarfaðardal og Birtingaholti 4 í Hrunamannahreppi, óskum við til hamingju með glæsilegan árangur og þökkum samstarfið á nýliðnu ári.

Lítið hús 31 - 80m²

2 fullbúin herbergi - 40m²

Sælureitur

Þjóðum vönduð heilsárshús, hönnuð og framleidd fyrir íslenskar aðstaður sem henta jafnt sem lítil íbúðarhús, sumarhús og til útleigu.

- Vönduð viðarklæðning á veggjum í lit að eigin vali.
- 150mm einangrun í gólfi og veggjum.
- 225mm einangrun í lofti.
- Vandað vinilparket á gólfum.
- 18m² viðarpallur fylgir með.
- Aðrar stærðir fánlegar.

Fullbúið 31m² hús með gólfefnum, húsgögnum og palli.

Verð aðeins

kr. **6.990.000**

án vsk (8.667.600 m. vsk)*

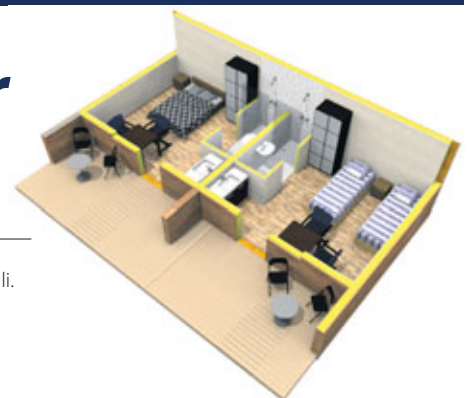
Öll húsin eru íslensk hönnun og byggðar í samræmi við íslenskar byggingareglugerðir.

Náttstaður

Þjóðum fullbúið 40m² heilsárshús með 2 íbúðum sem hentar mjög vel til útleigu eða sem aðstaða fyrir starfsmenn.

- Vönduð viðarklæðning á veggjum í lit að eigin vali.
- 150mm einangrun í gólfi og veggjum.
- 225mm einangrun í lofti.
- Vandað vinilparket á gólfum.
- Góð hljóðeinangrun á milli herbergja.
- 22m² viðarpallur fylgir með.

Fullbúið hús með gólfefnum, húsgögnum og palli.

Tilboðsverð
kr. **7.980.000**

án vsk (9.895.200 m. vsk)*

Öll húsin eru íslensk hönnun og byggðar í samræmi við íslenskar byggingareglugerðir.

JÖTUNN
BYGGINGAR

Austurvegur 69 - 800 Selfoss // Sími 480 0480 // byggingar@jotunn.is // www.jotunn.is